

FENG-ŠUEJ
TAJEMSTVÍ ČÍNSKÉHO UČENÍ



風水

Richard Creightmore





Richard Creightmore

FENG-ŠUEJ

Tajemství čínského učení

© Wooden Books Limited 2013

Published by Arrangement with Alexian Limited.

Translation © Petra Martinčová, 2013

Designed and typeset by Wooden Books Ltd, Glastonbury, UK.

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této publikace nesmí být rozmnožována a rozšiřována jakýmkoli způsobem bez předchozího písemného svolení nakladatele.

Druhé vydání v českém jazyce (první elektronické).

Z anglického originálu *Feng Shui. Secret of Chinese Geomancy* přeložila Petra Martinčová.

Odpovědná redaktorka Michaela Pohlreichová.

Sazba David Greguš.

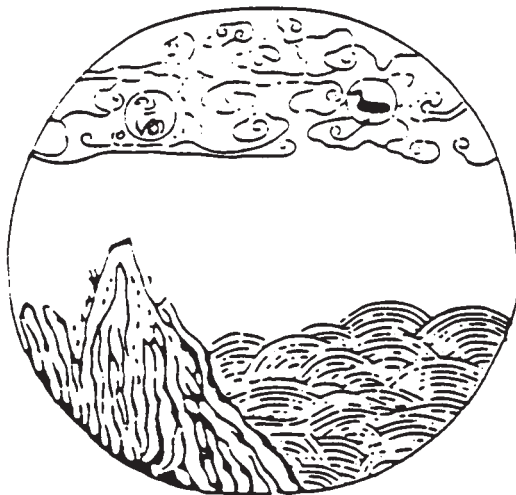
Konverze do elektronické verze Tomáš Zeman.

Vydalo v roce 2014 nakladatelství Dokořán, s. r. o.,
Holečkova 9, Praha 5, dokoran@dokoran.cz, www.dokoran.cz,
jako svou 735. publikaci (176. elektronická).

ISBN 978-80-7363-673-9

FENG-ŠUEJ

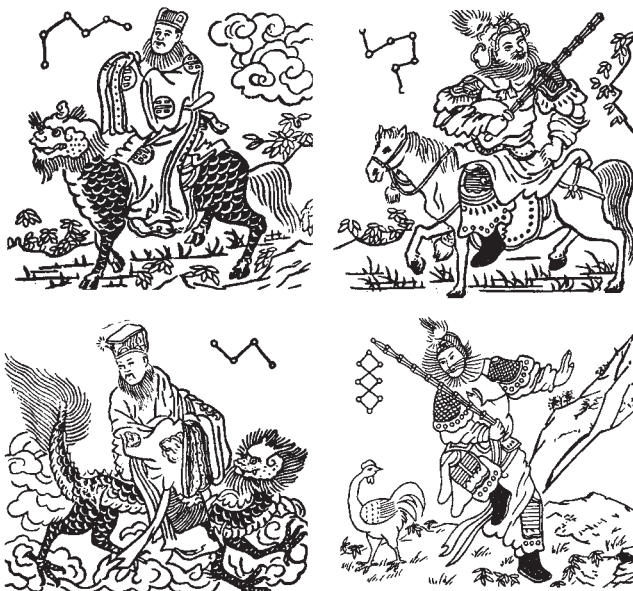
TAJEMSTVÍ ČÍNSKÉHO UČENÍ



Richard Creightmore

Mé poděkování patří učitelům feng-šuej: mistrům Howardu Choyovi, Wang Yu Deovi, Cheng Jian Junovi, Chan Kun Wahovi a zvláště Julii Rockaové.

Za ilustrace děkuji Cheng Jian Junovi, Howardu Choyovi, Danu Goodfellowovi, Liu Dun Zhenovi, Julii Rockaové, Angele Tayové, Dereku Waltersovi a Evě Wongové; za redakci textu a návrh rozvržení textu Stephenu Parsonsovi. K tématu dále doporučuji četbu následujících knih: The Feng Shui Handbook a další texty Dereka Walterse, Feng Shui Evy Wongové, Yi Jing autora Wu Jing Nuana, Luo-pchan od Cheng Jian Juna a Guide to the Feng Shui Compass od Stephena Skinnera.



Nahoře: S' Siang neboli Čtyři nebeské bytosti. Zleva nahoře: východní zelený drak, jižní rudý pták, severní tmavá želva, západní bílý tygr. Na přední obálce: zelený drak nesoucí dvanáct pozemských větví. Na zadní obálce: obydlí v horách Fu-čchun, Chuang Kung-wang, r. 1350.

Frontispis: buddhistický chrám.

Naproti 1. straně: dokonalá forma.

OBSAH

| | |
|--|----|
| Úvod | 1 |
| Historie | 2 |
| Tři dary a pět štěstí | 4 |
| Čchi | 6 |
| Šan-šuej | 8 |
| Šan-lung | 10 |
| Šuej-lung | 12 |
| Jin a jang | 14 |
| S' Siang | 16 |
| Siang v krajině | 18 |
| Uspořádání obydlí | 20 |
| Taoistická kosmologie | 22 |
| Che-tchu a Luo-šu | 24 |
| Pět prvků | 26 |
| Prvky v krajině | 28 |
| Pa kua | 30 |
| Osm trigramů | 32 |
| I-ťing | 34 |
| Luo-pchan | 36 |
| Podzemní energie | 38 |
| Ša-čchi | 40 |
| Tvary a obrysy obydlí | 42 |
| Zásady zařizování interiéru | 44 |
| Uspořádání čínské zahrady | 46 |
| Dodatek I: Architektonické uspořádání Pekingu | 48 |
| Dodatek II & III: 10 kmenů & 12 větví | 50 |
| Dodatek IV: 60 Ťia C' | 51 |
| Dodatek V: 24 hor | 52 |
| Dodatek VI: Ukázka luo-pchanu | 53 |
| Dodatek VII: Ťiou sing, devět hvězd | 54 |
| Dodatek VIII: 8 domácích znamení | 55 |
| Dodatek IX: I-ťing | 56 |
| Dodatek X: Zvířecí symbolika | 58 |
| Dodatek XI: Převod mezi českou transkripcí a mezinárodní transkripcí Pchin-jin (Pinyin) | 58 |



ÚVOD

Feng-šuej, doslova „vítr a voda“, se zabývá vztahem člověka a prostředí, v němž žije. Geomancie znamená věštění ze země. *Feng-šuej* zahrnuje široké spektrum čínských věštebných metod a v plném rozsahu se věnuje uspořádání obydlí, pracovních míst, vesnic, měst, paláců, chrámů i hrobů. Vychází z taoistické a konfuciánské teorie i praxe.

Předchůdcem *feng-šuej* je pojem *kchan-jü*, přičemž *kchan* označuje Nebe, přeneseně výše položená místa, a *jü* Zemi, či níže položená místa. Hlavní zásadu starověké čínské filozofie přitom spatřujeme v tom, že lidstvo je prostředníkem mezi Nebem a Zemí a je v jeho zájmu, aby se naučilo tyto dvě síly udržovat v rovnováze. Odborník na *kchan-jü* provádí rituály s duchy Nebe a Země, ovládá také astrologii, orientuje se v architektuře, ekonomii, zeměpisu, hydrologii, krajinářství, interiérovém designu, lékařství, sociologii, pozemním stavitelství a urbanismu. Příbuzným termínem *feng-šuej* je *siang-ti* neboli racionální zeměpisné posouzení krajiny z hlediska možností lovu, zemědělství, pohybu v krajině a vedení války, stejně jako výstavby obydlí a měst. Většina starověkých sídel v Číně byla budována na vyvýšeninách v blízkosti řek, kde bylo možno lovit ryby a získávat vodu a přitom se nevystavovat povodňovému nebezpečí. Při výběru nejvhodnějších míst k osídlení se lidé ve starověku řídili především *siang-ti*. Právě to následně utváří základní principy správného aplikování *feng-šuej*.

Tato kniha přináší ucelený a praktický přehled základních prvků této starobylé tradice. *Feng-šuej* je zároveň vědou o Zemi, magií i uměním.

HISTORIE

vývoj geomantických idejí

V době dynastie Čou (1046–256 př. n. l.) byl osud obydlí většinou zjišťován prostřednictvím *čen-pchu* – skapulimancie neboli věštění z lopatek hovězího dobytka. V období Válčících států (475–221 př. n. l.) se za stejným účelem začala používat *Kniha proměn (I-ťing)*. V této době se také začaly utvářet základy taoismu, konfucianismu, učení o *jinu* a *jangu*, učení o pěti prvcích (*wu-sing*) a osmi trigramech (*pa kua*). Z doby dynastie Chan (206 př. n. l. – 220 n. l.) pocházejí první písemné záznamy o konzultacích *feng-šuej*. Tento termín byl ale pravděpodobně poprvé užit až Kuo Pchuem v *Kniže pohřbívání (Cang-šu)* z doby dynastie Ťin (265–420 n. l.):

„Mrtví by měli využívat sílu šeng čchi. Vítr čchi rozptýlí a voda jej vstřebá. Naši předci praví, že bychom se měli snažit čchi shromažďovat, aby se nerozprchla do všech stran. Vitální síla čchi by měla proudit, ale zároveň držet pohromadě. Odtud tedy název feng-šuej.“

Feng-šuej tak označuje schopnost pochopit pohyb a klid na zemi:

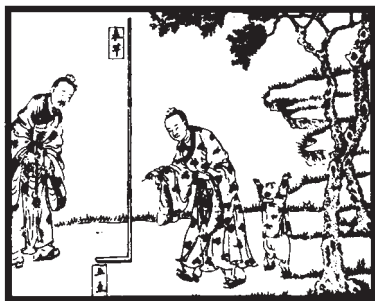
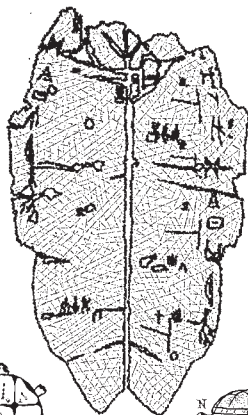
„Tam, kde je vítr a chybí voda, čchi se rozptýlí do všech stran. Ovšem, kde je voda, čchi zůstane v klidu a vítr ustane. Nejvýhodnější jsou tedy obydlí v místě, kde jsou voda i vítr, druhá nejvýhodnější pak jsou místa chráněná před větrem.“ – Fan Jü-ping

V době dynastie Sung (960–1279 n. l.) vznikly dva hlavní směry feng-šuej: *Sing-š' pchaj* neboli *Škola formy*, založená na subjektivním pozorování fyzického světa, a *Li-čchi pchaj* neboli *Škola kompasu*, založená na objektivním sledování subtilního a nepostižitelného světa pomocí speciálního kompasu *luo-pchanu*. V praxi se pro určování příznivosti místa užívají oba směry současně.



Vpravo: císař Ta Jü, odborník na kchan-jü
a vodní věštec s virgulí.

Vlevo: tradiční věštba za pomoci želežního
krunýře a stonků řebříčku obecného.



Vpravo: výpočet bodu rovnodennosti
za pomoci gnómónu.

Vlevo: dřívější způsob věštby za pomoci
v ohni nahřátého želežního krunýře nebo hovězí
lopátky a čtení ze vzniklých prasklin.

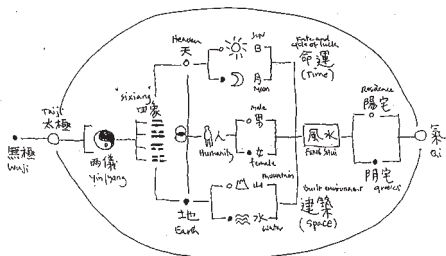
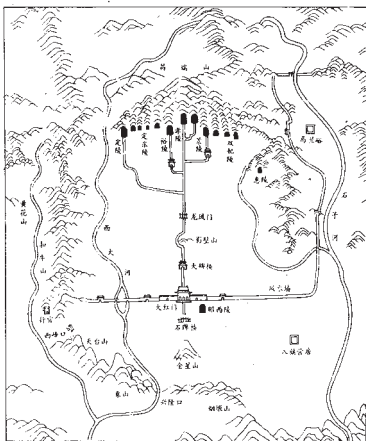
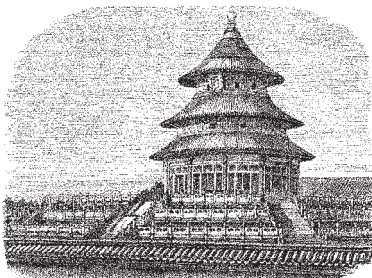
TŘI DARY A PĚT ŠTĚSTÍ

mezi Nebem a Zemí

Základní trojicí taoistické metafyziky jsou *Tři dary* (*San cchaj*): *Nebe* (*tchien*), *Země* (*ti*) a *Lidstvo* (*žen*). Tyto tři pojmy jsou zároveň aktéry *feng-šuej* a jsou symbolizovány v trojdílných architektonických plánech a tvarech. Například Chrám nebes v Pekingu má tři hlavní budovy, přičemž oltář každé z nich je zasvěcen jednomu ze Tří darů (např. *Císařská klenba nebes*, viz *protější strana vlevo nahore*).

Ústředním pojmem v taoistické filozofii je také *Pět štěstí*. Ta představují pět různých životních zkušeností v pořadí od nejdůležitějšího: *Úděl* (*ming*) označuje úděl, který dědíme od našich předků, a také úděl místa – každé místo má v určitou dobu svého právoplatného majitele. U *Štěstí* (*jün*, *načasování*) rozlišujeme mezi štěstím, které si člověk sám vytváří, a štěstím, které člověka v životě potká bez jeho přičinění. *Feng-šuej* se především týká vnějšího prostředí a toho, jak se v něm odráží vnitřní prostředí (a naopak). Je tedy jedním z osmi základních sloupů tradiční čínské medicíny (která pracuje s představou, že změna vnějšího tvaru domácnosti způsobí vnitřní změny v jeho obyvatelích, takže lék pomocí *feng-šuej* může ovlivnit také další čtyři Štěstí, včetně Údělu). *Ctnost* (*jün-te*) představuje dobré skutky a služby druhým. Konečně, *Znalosti* (*tu-šu*) označují vzdělání a sebekultivaci.

Podle taoistické filozofie existuje jednota mezi všemi bytostmi, živými i mrtvými. Nejpevnější pouto je mezi členy jednoho rodu, takže na osudy potomků mají vliv hroby předků (např. *hrobky mingských císařů*, na *protější straně uprostřed*), a osudy předků jsou naopak ovlivněny vhodným umístěním obydlí jejich potomků.



astronomie
astrologie
vesmírná čchi
Měsíc a hvězdy
Kniha proměn
čas a cykly

nebeská čchi

děšť
sluneční svit
teplota a zima
vítr
roční období
příliv a odliv

hory
údolí a roviny
řeky a potoky
magnetická pole
ti-maj
(zemské poledníky)

zemská čchi

orientace
obydli
lidské výtvoary
tvar a prostor
barva a zvuk
půdorys rozmístění
nábytku

politika
kultura
sociální čchi
společenské kontakty
sousedé
rodina a příbuzní
partner

lidská čchi

vzpomínky
ideály a víze
osobnost
citlivost
vnitřní síla čchi

„Tao rodí jedno, jedno rodí dvě, dvě rodí tři, tři rodí deset tisíc věcí.“

– Tao-te-ting, kap. 2 (překl. Oldřich Král, Čínská filozofie)

Tao neboli „cesta“ je panteistickým součtem všech věcí a zároveň vnitřním řádem každé z věcí.

ČCHI

dech života

Životním dechem neboli vitální silou Tao je *čchi*, častěji, ale méně přesně překládáno jako „energie“. *Čchi* prostupuje Nebem a Zemí a oživuje a proměňuje všechny věci. *Šeng čchi* (tvůrčí, plodná *čchi*) je harmonickým výrazem jinu a jangu, fyzickým projevem vitality, je to *čchi* v neustálém pohybu ve všech věcech. Na druhou stranu *ša čchi* je škodlivá *čchi*, jež vychází z prostředí; může jím být zemská radiace a další fyzikální jevy (*viz strany 38–41*), ale i nenápadné psychické a astrologické hrozby. Cílem feng-šuej je vyhledávat čas, prostor a směr proudění zdravé *šeng čchi* a vyhýbat se nezdravé *ša čchi*, nebo ji transformovat.

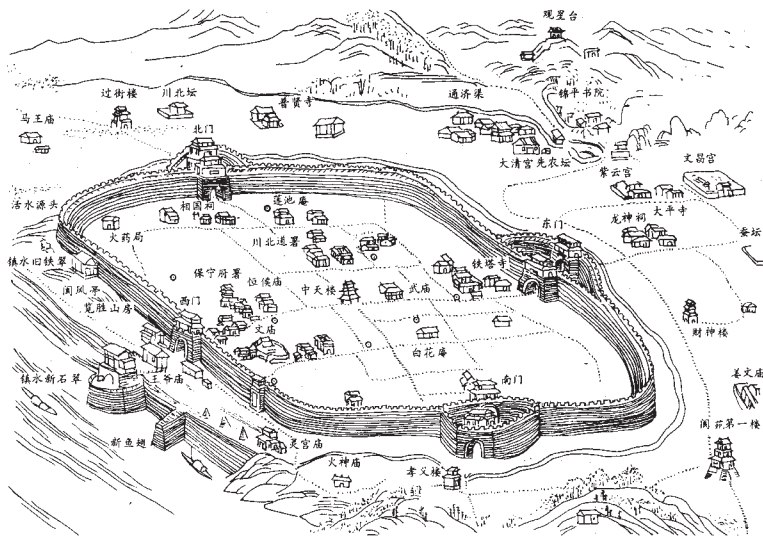
„Feng-šuej si cení čchi hor a řek, neboť ty jsou páteří Země. Hory tuhnou díky čchi, zatímco čchi se zjevuje díky horám.“ – Ti-li-wu-tüe, Čao Ťiou-feng

Geografický aspekt životní energie se nazývá *ti čchi* neboli *Energie Země (Čchi Země)*, a místa, která se hodí pro růst rostlin a lidské osídlení mají dobrou *ti čchi*. Fyzické zdraví je téměř neznatelně ovlivněno kvalitou kamene a půdy, vlhkostí, magnetickými poli Země a radiací vycházející z nerostů, geologickými poruchami a podzemními toky.

Čchi jün (Načasování čchi) je stav a průchod *čchi* v čase a prostoru, a je odvozen z *siang-ti* (hodnocení pozemků) a astrologie (úvahy o načasování): Země se otáčí a Nebeská *čchi* (počasí) ji následuje, Nebe se pohybuje, a *čchi* Země je tím ovlivněna. Proto žádné místo nebude mít dobré feng-šuej navždy, a je třeba jej užít v pravý čas. Podobně je tomu s majitelem pozemku – ne každý bude prosperovat na pozemku s dobrým feng-šuej, neboť osobní astrologie každému člověku přisuzuje jiné místo.



Vlevo: hora ve tvaru draka, velmi příznivý znak. Uprostřed: akumulovaná čchi, ideální konfigurace topografických rysů, hor a vodních toků v okolí Long süe neboli Dračího doupěte, které je nejpříznivějším místem ke stavbě. Vpravo: „Skrýtá čchi je taková, která je nedotčená.“



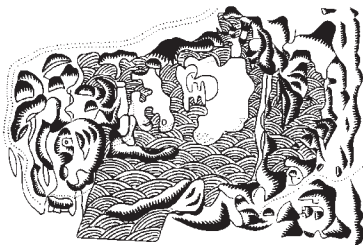
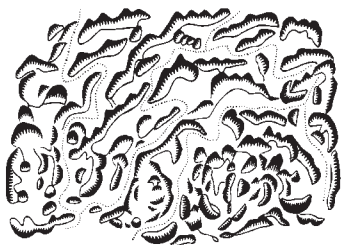
Čchi cchang je oblast, v níž se čchi sbíhá a akumuluje, samostatné a vzácné místo, jakási šperkovnice, jang čchi a jin čchi se zde ovlivňují a harmonizují.

ŠAN-ŠUEJ

hory a řeky

Čchi proudí po celé Zemi různými způsoby v závislosti na místních geodetických silách a topografických rysech. *Lung maj – Dračí céva*, je kanál koncentrované zemské čchi, který vyzařuje cennou *long čchi*, *Dračí dech*. Dlouhá zvlněná horská pásma jsou tedy označována jako hlavní *Horští draci* a velké řeky jako hlavní *Vodní draci*. Monumentální hory ztělesňují *jangovou sílu čchi* (čím výše, tím je čchi silnější), zatímco meandrující vodní tok je *jin čchi* (čím hlubší voda, tím je čchi silnější). Draci jsou považováni za nejdůležitější topografické rysy a spojují všechny ostatní krajinné prvky. Tam, kde je dračí čchi silná, může vyrůst hlavní město, zatímco tam, kde je slabá, bude vzkvétat pouze malé město. V oblasti trupu draka vznikají města, zatímco na jeho chodidlech pouze vesnice.

Nebeská čchi sestupuje shora do Dračích hor, dále sleduje páteř horstev, teče jako krev tepnami po jednotlivých horských hřebenech, větvích a seskupeních. Jak teče, buď se rozptyluje a postupně zaniká, nebo je zadržena a zahuštěna *Vodní čchi*, neboť *šan* (hora) je jako hostitel a *šuej* (voda) její host. Jak se čchi šíří krajinou, jednotlivé krajinné prvky se ožívají.



1. Long süe, Dračí doupě, detail místa, kde se žily Horského draka setkávají a kde je Dračí dech nejnplodnější.

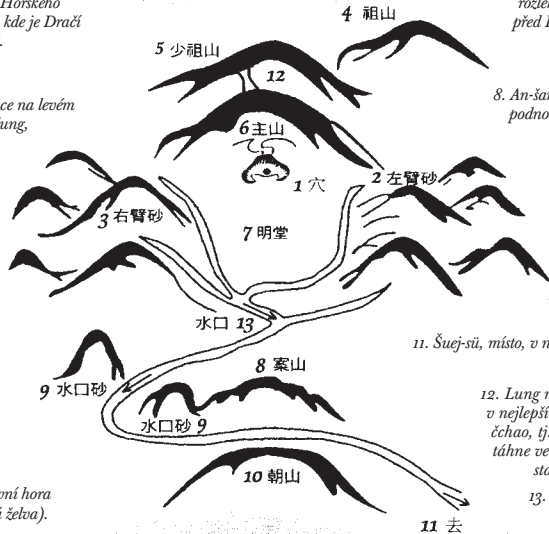
2. Čou-pi-ša, kopce na levém rameni (Čching lung, Zelený drak).

3. I-pi-ša, kopce na pravém rameni (Paj-chu, Bílý tygr).

4. Cu-šan, hora předků. (Zelený drak).

5. Ša-cu, hora mladší generace předků.

6. Čchu-šan, hlavní hora (Šüan wu, Černá želva).



7. Ming-tchang, Síň světla, rozlehlá ústřední pláň před Doupětem, kde se akumuluje čchi.

8. An-šan, kopec ve tvaru podnožky (Čchu čhüe, Rudý pták).

9. Šuej-kchou ša, kopce u soutoku řek.

10. Čhao-šan, čelní hora.

11. Šuej-sü, místo, v němž řeka odtéká.

12. Lung maj, Dračí céva, v nejlepším případě Tche-čhao, tj. pohoří, které se táhne ve směru přímo ke stavebnímu místu.

13. Šuej-kchou, ústí.

Nahoře: názvosloví topografických rysů v okolí stavebního místa. Vlevo dole: umístění prosperujících měst. Vpravo dole: hlavní Horští a Vodní draci Číny. Na protější straně vlevo: rozptýlené Dračí žily, horské hřebeny jsou uspořádány zcela nesystematicky. Na protější straně vpravo: zátoka s pohořím postupně se svažujícím do moře a shromažďujícím tak čchi Horských i Vodních draků.

